

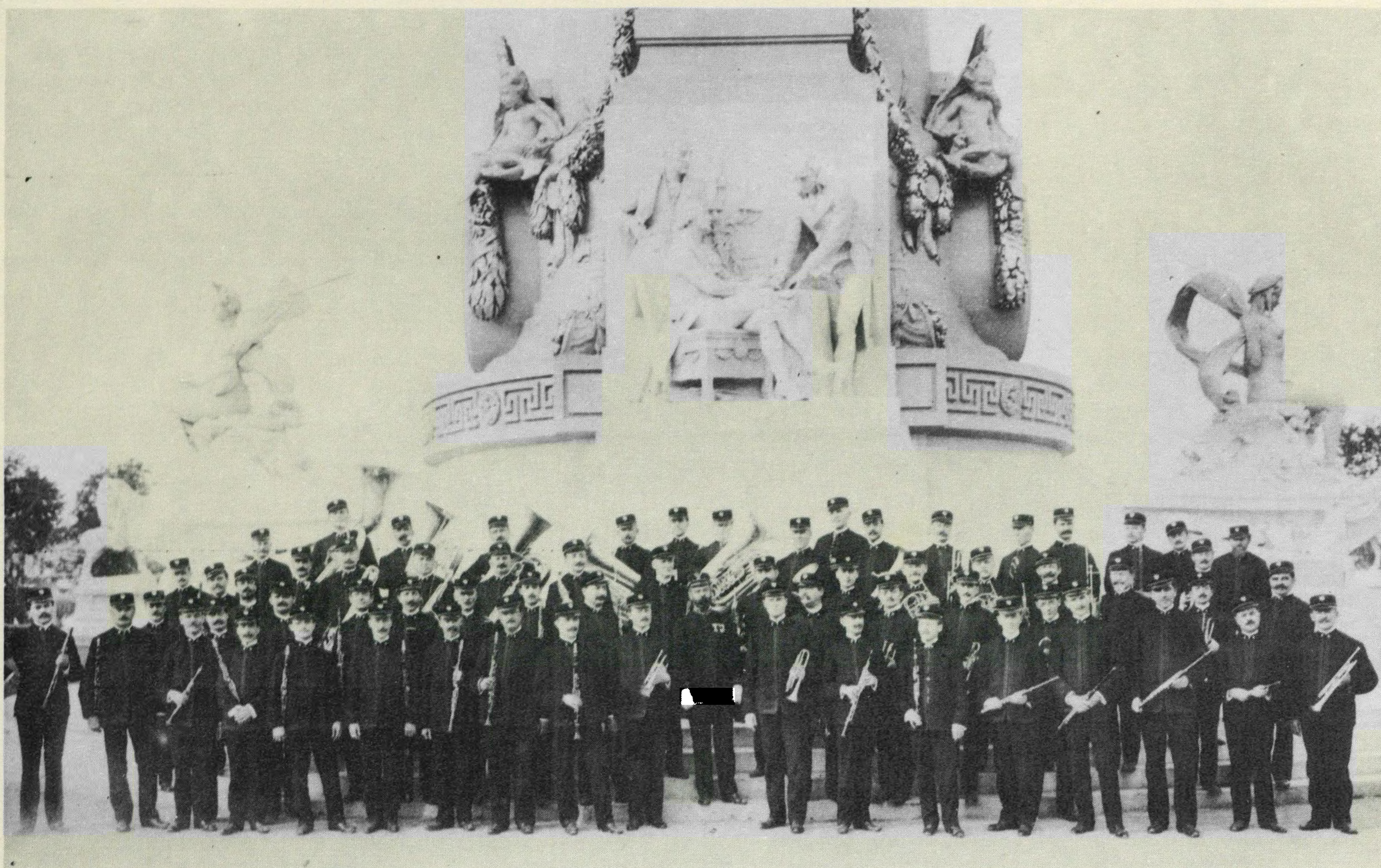
S O U S O V Y

STEREO
10 0586-1 4111 H

P O C H O D Y

Sousův orchestr, Světová výstava v St. Louis 1904

JOHN PHILIP SOUSA (čti Súza) se narodil ve Washingtonu 6. listopadu 1854 (bývají mylně uváděna i jiná data jeho narození) jako syn portugalského otce, který emigroval do Ameriky, a bavorské matky. Byl z deseti dětí. Když mu bylo sedm let, vypukla válka Jihu proti Severu. Občanská válka let 1861–1865 pak proměnila Sousovo rodiště ve vojenský tábor s vojenskými hudbami, do kterých se Sousa zamiloval. 9. června 1868 se stal jako třináctiletý elévem námořní hudby, kde hrál na trombón. Vojenská hudba v něm utvrdila kázeň, kterou vyžadoval i od členů vlastních hudeb v celém svém životě. Byl členem divadelních orchestrů, šest měsíců hrál i pod Jacquem Offenbachem (1819–1880), tehdy populárním francouzským operetním skladatelem, až se 1. října 1880 stal kapelníkem hudby námořnictva USA, která měla 49 mužů. Po dvanácti letech, když se loučil 29. července 1892, věnovala mu hudba taktovku, ozdobenou zlatým znakem námořnictva. Dne 26. září 1892 zazněla poprvé jeho vlastní hudba před devítinásobným zájezdem po USA. I nyní měla 49 hudebníků. Tehdy byl Sousa největším kapelníkem své země, která prožívala „zlatý věk“. Sousova hudba hostovala na celém světě, roku 1905 koncertovala i v Praze. Roku 1898 dal Sousa podnět k přeměně helikonu na sousafon; původní nástroj je v Muzeu věd a průmyslu v Chicagu. Pro koncert roku 1922 v Metropolitní opeře v New Yorku rozšířil Sousa svůj orchestr na sto mužů. Dne 5. března 1932 zkušel program, jehož posledním číslem byl pochod *Pod hvězdnatým praporem*, který se stal jeho pochodem smutečným: po velkolepém banketu na jeho počest ho zchvátil kašel a druhého dne po poledni byl smrtelně raněn mrtvicí. Zemřel, jak si přál, v činné hudební práci: nechtěl žít na odpočinku, nechtěl přežít „koncert na rozloučenou“ se svou hudbou. Pohřební průvod procházel od kasáren námořnictva ve Washingtonu na Kongresní hřbitov: tři salvy čtyř námořníků, večerka jejich trubače a rakev, zahalená státní vlajkou, s pozůstatky nesmrtelného Sousy klesla v místo jeho posledního odpočinku. . .

Sousa složil řadu předeher, operet, svit, písní, valčíků, fantazií a jiných děl, předně ale 155, slovy sto pade-

sát pět pochodů, s úžasným množstvím nápadů, které se neopakují. Skutečný král pochodů! (z Kennetha Bergera *The March King And His Band*, New York 1957).

Pod hvězdnatým praporem (*The Stars And Stripes Forever*) byla původně pochodová píseň, pro kterou Sousa napsal i slova; někteří nadšenci se zasazovali o to, aby byla prohlášena za národní hymnu. Dnes je obecně uznávána za oficiální vlastenecký pochod. Pochod vznikl roku 1896 na Štědrý den a poprvé byl hran 26. prosince téhož roku. Za pět let vynesl autorovi více než 300.000 dolarů, ač zpočátku nebyl valně úspěšný.

Kapitán (*El Capitán*) je pochod z operety téhož jména a je z roku 1896; je zván i jako Pochod čertových chlapičků (*March Of Devil Dogs*).

Gladiátor (*The Gladiator*), z roku 1886, byl prvním Sousovým „hitem“ mezi pochody. Byl prodán hudebnímu nakladateli za pouhých 35 dolarů, tak jako další pochod *The Washington Post*; v létě 1889 se deník téhož jména snažil získat mládež soutěží. K vyhlášení jejich výsledků získal hudbu námořnictva USA s jejím kapelníkem Sousou a ten k tomu složil jmenovaný pochod. Je po pochodu *Pod hvězdnatým praporem* Sousovým nejnámějším. Jeho zpopularizování spadá do doby slávy tehdejšího moderního tance „twostep“, který se k nám dostal až za 20 let. Jeho američtí objevitelé si Sousův pochod upravili díky snadnému zapamatování melodie a pro jeho rytmus, a tak tanec „twostep“ byl v Evropě znám jako *Washington Post*. Tehdy britský a dnes neznámý muzikantský časopis o Sousovi poprvé použil výrazu „král pochodů“. Od té doby je Sousa „March King“. Za 35 dolarů byl získán i pochod *Hromovládce* (*The Thunderer*). Sousa jej složil řádu Templářských rytířů ve Washingtonu roku 1889 a od té doby je tento pochod jedním z nejpůvodnějších slavnostních pochodů v USA. Touž cenu pro kupce měl i Pochod kadetů (*High School Cadets*, který tato sbírka Sousových pochodů neobsahuje, protože tak učinila již deska s NEZAPOMENUTELNÝMI POCHODY, vydaná Supraphonem v roce 1966) z roku 1890 a pochod *Vždy věrný* (*Semper fidelis*) z roku 1880. Sousa často pozna-

menával, že je to jeho pochod nejhezčí, ač ne nejpůvodnější. Své jméno má podle hesla amerického námořnictva, které jej považuje za svůj oficiální pochod.

Dvousté výročí George Washingtona (*G. W. Bicentennial March*) je pochod, kterým Sousa oslavil prvního prezidenta Spojených států severoamerických. Vznikl roku 1930, dvě stě let poté, co se Washington narodil. Sousa provedl tento pochod 22. února 1932 spojenými hudbami armád USA (pozemní, námořní a letecké) a brzy nato 6. března téhož roku zemřel. – *Duch pluku* (*Esprit du corps*) je „opus 45“, jeden z nejranějších Sousových pochodů; pochází z roku 1878, kdy autorovi bylo 24 let. – *Zvon svobody* (*The Liberty Bell*) publikoval Sousa v Chicagu roku 1893. Napsal o něm: „Dopsal jsem pochod, ale jak jej nazvat? Dopis od mé ženy mně oznámil, že náš synek Filip se zúčastnil s mateřskou školkou oslavy Zvonu svobody ve Filadelfii. A bylo rozhodnuto, pochod jsem nazval *Zvon svobody*.“ Za pět let vynesl tento pochod autorovi přes 35.000 dolarů. – *Král bavlna* (*King Cotton*) je pochod z roku 1895. Stal se oficiálním pochodem výstavy bavlnářských států v Atlantě roku 1904. – *Rytíři řádu božího hrobu* (*Nobles Of The Mystic Shrine*) je pochod z roku 1923, který Sousa věnoval tomuto bratrskému řádu, jehož byl sám členem. Pochod měl svou premiéru na konferenci řádu, při kteréžto příležitosti autor řídil monstrekoncert více než 6.200 hudebníků. Je to zvláštní pochod: počítá i s harfou, trianglem a tamburínou, aby dokreslil tureckou hudbu, s níž se setkali křižáci ve Svaté zemi za válek let 1096–1271 proti Saracénům. – *Za vlajku jízdy* (*Riders For The Flag*) je pochod, který vznikl roku 1926. Sousa byl náruživým jezdcem a napsal tento pochod svým kamarádům na počest jízdy USA. V jeho triu zní tradiční jezdecká polnice v rytmu jízdy tryskem. .

Všechny notový materiál k nahrávce poskytl přítel našeho národa, nadšený obdivovatel naší dechové hudby a Rudolfa Urbance, Robert Hoe, New York, znalec Sousova díla.

1. strana

1. Pod hvězdnatým praporem (The Stars And Stripes Forever)
2. Kapitán (El Capitán)
3. Gladiátor (The Gladiator)
4. Dvousté výročí George Washingtona (George Washington Bicentennial March)
5. Duch pluku (Esprit du corps)
6. Zvon svobody (The Liberty Bell)

2. strana

7. The Washington Post
8. Král bavlna (King Cotton)
9. Rytíři řádu božího hrobu (Nobles Of The Mystic Shrine)
10. Hromovládce (The Thunderer)
11. Vždy věrný (Semper fidelis)
12. Za vlajku jízdy (Riders For The Flag)

VELKÝ DECHOVÝ ORCHESTR
SUPRAPHONU
řídí RUDOLF URBANEC

Hudební režie Jindřich Bauer
Zvuková režie František Burda
Nahráno ve dnech 1. – 16. dubna 1969 ve Dvořákově síni
pražského Domu umělců